

■ - Beskyttelsesbøjlen beskytter grisene i de første dage, og den beskytter også personalet mod en aggressiv so, påpeger Bent Munk.

■ Allerede tilbage i 2008 var Bent Munk blandt pionererne, da han valgte at bygge til løse søer i alle staldafsnit og ikke kun i drægtighedsstalden.

Fotos: Camilla Bønløkke

Svineproducent:

- Man skal ikke være så bange for at gå ind i løsdrift

På Tandergård har de efterhånden mange års erfaring med løsdrift over hele linjen i soholdet. Siden 2009 har de kun oplevet fordele og positive sideeffekter ved et staldsystem, hvor soen går frit.

Camilla Bønløkke
cab@effektivtlandbrug.dk

■ Med et stadigt stigende fokus på dyrevelfærd, ændrede krav til staldsystemerne hos kollegerne i Tyskland og erhvervets erkendelse af, at samfundsaccept er et punkt på dagsordenen, er der ikke længere så langt til en fremtid, hvor alle søer er løse i stalderne.

Fremtidens krav til løsdrift i alle staldafsnit har svineproducenterne Bent Munk og sønnen Peter Munk fra Tandergård I/S ved Mårslet for længst fået erfaringer med.

Allerede tilbage i 2008 var Bent Munk blandt pionererne, da han valgte at bygge til løse søer i alle staldafsnit og ikke kun i drægtighedsstalden.

- Det var jo en EU-beslutning, at søerne skulle være løse i drægtighedsstalden. Så vi vidste jo på et tidligt tidspunkt, at trenden med de løse søer ville fortsætte, begrundet Bent Munk sit valg om, allerede at

droppe de traditionelle kassestier i farestalden i 2008, da der skulle bygges nyt.

Design i tæt samarbejde

Dengang valgte Bent Munk at invitere tre inventarfirmaer, da stierne til løse diegivende søer skulle findes.

- Vi valgte Jyden, og det blev til et fantastisk samarbejde, hvor vi sammen designede stien, fortæller Bent Munk om et langt forløb.

Han påpeger, at de var lidt på bar bund dengang. Der blev taget udgangspunkt i de punkter fra den traditionelle kassesti, som fungerer godt. Den blev bare lukket op og indrettet så praktisk som muligt.

Beskyttelse for grise og personale

Beskyttelsesbøjlen fra kassestien blev også bibeholdt, men »armene« på bøjlerne, der normalt går ned mod gulvet blev fjernet, så de ikke skader søernes biklove eller

pattegrisene hænger i med navlestrengen.

- Beskyttelsesbøjlen beskytter grisene i de første dage, og den beskytter også personalet mod en aggressiv so, påpeger Bent Munk, om bøjlen der lukkes op på fjerde dagen efter kastration.

Peter Munk tilføjer, at de i forløbet besøgte Silkeborgsgaard Svineproduktion ved Brædstrup og hentede inspiration.

- Det virkede produktions-sikkert og sikkert for personalet, fortæller Peter Munk om stierne, hvor medarbejderne i øvrigt slipper for de høje knæløft, men blot skal åbne lågen i god arbejds-højde, når de skal ind til so og pattegrise.

- Medarbejderne er glade for ikke at skulle gå over en baglåde i stierne. Det er desuden nemt at fravænne og lukke grise ud og ind ad stierne med de høje låger, tilføjer Bent Munk.

Et system uden problemer

Aftalen med inventarfirmaet lød, at resultatet af den nye faresti først skulle prøves af i den eksisterende stald, men der var ingen tvivl hos Bent Munk.

- Vi fandt ud af, at det bare var os, lyder det fra svineproducenten, der derfor bestilte

483 farestier til staldanlægget til de 1.500 årssøer, og den 1. juni 2009 faredede de første søer.

- Det var et fantastisk forløb. Det er lavet godt og der er ingen problemer – heller ikke efter tolv år, understreger Bent Munk.

Han gør det klart, at det er en anden måde at have søer på.

- Man får roligere søer. Soen kan ligge, som den vil og den kan følge med, når vi går rundt i stalden, påpeger han og ser ned på soen foran os, der netop ligger med hovedet vendt mod gangen, hvor en af pattegrisene nysgerrigt piller soen i øret.

Han påpeger, at en af de store bekymringer hos kolleger med traditionelle kassestier kan være, at søerne skider i

krybben. På Tandergård sker sådan et uheld dog højst én gang i måneden, forsikrer han.

Det rette gulv

Der er valgt 15 procent drænet gulv, der hvor soen ligger. Her er der støbejernsriste fra den tyske producent Schonlau Stalltechnik, mens der i stierne er valgt plastikriste i siderne.

Bent Munk går ind i en sti og viser den tykke støbejernsrist med de buede kanter.

- Søerne vil gerne ligge på det her, siger han og viser de afrundede kanter på støbejernsristene. Et valg der er taget for færrest mulige knæskader hos pattegrisene og for at undgå skuldersår hos søerne.

Ifølge Bent Munk kan plastik-

riste ikke på samme måde tage varmen fra soen. Til gengæld vurderer han, at plastikriste er godt til smågrisene, hvorfor der kanten rundt i stierne er valgt plastikriste.

- Huletræning arbejder vi ikke i. Vi har kun spærrepladen på, imens vi klipper navlestrengen. Så mærker de varmen og ved, hvor de skal søge hen, lyder det endvidere fra svineproducenten.

Undersøgelse for knæsår

Seges foretog i april 2018 en undersøgelse i farestaldene på Tandergård, hvor pattegrisene i 50 kuld blev undersøgt for knæsår. Baggrunden var, at der under afprøvning af forskellige stityper til løse diegivende søer, var set mange rifter og sår hos søer og grise, som sandsynligvis skyldtes gulvet.

Resultaterne af screeningen hos Bent Munk blev derfor sammenholdt med resultatet hos i gennemsnit fem besætninger med fast gulv i farestierne og i gennemsnit fem besætninger med spaltegulv.

Hos Bent Munk fandt man kun knæsår hos ni procent af pattegrisene, mens tallet i besætninger med fast gulv lå på 42 procent og på 25 procent i besætninger med spaltegulv.

UDDRAG FRA EFFEKTIVITETSRAPPORTEN

Antal søer og gylte.....	1.500
Levendefødte pr. kuld, stk.	18,2
Dødfødte pr. kuld, stk.....	0,7
Frav. grise pr. kuld	15,5
Døde indtil frav.	14,5
Frav. grise pr. årssø inkl. kerne	35,7
Diegivningsdage i gnms. pr. kuld.....	29
Spildfoderdage pr. kuld	11,4
Omløberprocent.....	4,7

Svinefokus

- Det har jo bestemt også noget at gøre med dyrevelfærd, ligesom knæsår jo kan føre til behandlingskrævende infektioner, påpeger svineproducenten, der sætter pris på det dræneede gulv i stierne.

- Det handler jo også om, at de skal ligge tørt, påpeger svineproducenten, der ikke har noget rensearbejde i stierne.

Mange sideeffekter

Bent Munk startede karrieren som svineproducent i 1976 med 90 søer i Skanderborg uden erfaring.

- Dengang havde vi faktisk også løsdrift, påpeger han og understreger, at man ikke skal være så bange for at gå ind i løsdrift.

Den østjyske svineproducent kan også nævne mange gode sideeffekter ved løsdrift i farestalden.

- Søerne er i god kondition, da de er vant til at bevæge sig. Vi har også færre dødfødte, forklarer Bent Munk, der heller ikke er i tvivl om, at soholdbarheden generelt er højere, når søerne er løse.

- For eksempel snakkes der meget om leverdrejninger. Her fodrer vi fem gange i farestalden. Vi starter med tre fodringer dagligt, men i de sidste 14 dage i farestalden fodres søerne fem gange. Det er min teori,

at det hjælper mod leverdrejninger, siger Peter Munk.

Sodødelighed

I soholdet på Tandergård har de stor fokus på sodødelighed. Sodødeligheden på landsplan ligger i gennemsnit på 16,1.

- Det høje gennemsnit har vi selv bedt om via avlen, påpeger Bent Munk videre omkring den generelle problematik med en for høj dødelighed i branchen. Dengang Landrace fik 10 levendefødte grise, var der ingen problemer.

Han bemærker videre, at det trods alt er 50 kroner ekstra pr. årsso, hver gang man kan sænke dødeligheden med en procent.

- Her i besætningen ligger vi på en sodødelighed på 9,7 procent. Regnes det om og holdes op imod landsgennemsnittet, så henter vi 450.000 kroner pr. år, da vi har fokus på det.

Udsætterstrategien i besætningen er også konsekvent. Søer, hvor der har været behov for megen fødselshjælp eller som får for mange dødfødte, de bliver ikke løbet igen. Her bliver der taget stilling med det samme og der skrives slag på ryggen af dem.

Egen kerne

Hver mandag kommer der en SPF-bil på Tandergård,

der henter smågrisene til fast aftager. Forinden klares den interne kørsel af de mindste grise til klimastalden på ejendommen på modsatte side af vejen og af de polte, der hentes tilbage til staldanlægget hver 14. dag.

- Det er nemt, påpeger Peter Munk.

Han peger samtidig på fordelene ved produktionen af egne polte. Holdningen i besætningen er, at hvis man er i tvivl om, hvorvidt en so skal løbes igen, så skal den netop ikke løbes.

- Når vi har egne polte, kan vi løbende sørge for, at vi har rigeligt at tage af. Vi plejer at udskifte søerne efter 6. kuld. Unoder vokser typisk med soens alder, og der mener vi, at det altid er bedre at få den til slagtning i tide, end at komme for sent, så den skal til Daka, tilføjer Bent Munk, der endvidere fortæller, at de hvert år har Velas til at udarbejde en rapport, der viser, hvad det betyder, at de har egen kerne.

- Rapporten viser, at vi i vores besætning henter 500 kroner pr. årsso ved at have egen kerne. Samtidig betyder det også, at vi altid har en polt klar, når vi vælger at slagte en so ud, lyder det fra Peter og Bent Munk.

”

- Her i besætningen ligger vi på en sodødelighed på 9,7 procent. Regnes det om og holdes op imod landsgennemsnittet, så henter vi 450.000 kroner pr. år, da vi har fokus på det.

/Svineproducent Bent Munk

■ Soen kan ligge, som den vil og den kan følge med, når personalet går rundt i stalden.

■ Beskyttelsesbøjlen fra kassestien blev bibeholdt, men »armene« på bøjlerne, der normalt går ned mod gulvet blev fjernet.

■ Den østjyske svineproducent kan nævne mange gode sideeffekter ved løsdrift i farestalden. Der er blandt andet en høj soholdbarhed i besætningen.